

Raportări pentru Criminologia din România: trecut, prezent și viitor

RAPORT PRIVIND TRECUTUL CRIMINOLOGIEI

Dr. Ortansa Brezeanu

Pre-text

Dedic acest studiu tuturor instituțiilor și persoanelor care au făcut posibil ca la a 25-a aniversare a Societății Române de Criminologie – care se desfășoară azi – 4 sept. 2015 – aceasta să poată avea un trecut consistent și onorabil.

Aduc cu prilejul aniversării Societății Române de Criminologie, ajunsă la vârsta de 25 ani, omagiu deosebit Institutului de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” (locul meu de suflet), care a reușit să aducă criminologia la maturitate și să deschidă calea prin prezent spre un viitor mai bun al acestei științe cu mare valoare socială.

Volumul ce va fi dedicat trecutului Criminologiei este construit anume să ofere unele răspunsuri în legătură cu evoluția științei criminologice pe parcursul a aproape jumătate de secol. Acesta va cuprinde 68 de lucrări (susținute de cercetări de teren) selecționate dintr-o producție științifică mai largă (toate au văzut lumina tiparului în publicații de specialitate) și toate au legătura între ele chiar dacă criminologia a fost instituționalizată abia în anul 1954.

Lucrările sunt menite să argumenteze interesul pentru cercetarea criminologică în ciuda dezinteresului autorităților care în prezent ar avea nevoie de acțiunea acestei științe.

Volumul este structurat în 4 capitole:

1. Cap. I „Din activitatea muncii de reeducare”
2. Cap. II „Perfecționarea intervențiilor educative în direcția atragerii minorelor la propria transformare”
3. Cap. III „Relația dintre criminalitatea feminină, violența în familie și delinvența juvenilă”
4. Cap. IV „Reintegrarea socială – efect și scop al socializării și resocializării infractorului minor în mediu închis”.

Studiile vizează, cum rezultă din mențiunile precedente, un domeniu mai sensibil cum este cel al delinvenței juvenile prin natura lui excesiv explorat, încă devine dificil de găsit aspecte inedite¹, dar nu imposibil dacă adâncim investigațiile cu delinvențul de mână (văzut la televizor) și luând contact cu el zilnic pe tot parcursul executării unei măsuri educative privative de libertate.

Concret este vorba despre Centrul de Reeducare a fetelor delincvente – înființat în anul 1951 și desființat în anul 1977, practic include toată perioada în care funcționa ideologia tratamentului – eșecul teoriilor criminologice în aceasta privință, instituție de reeducare pe care am coordonat-o timp de un deceniu.

---

¹ Cicero susținea, pe bună dreptate, că nu poți rosti nimic într-atât de absurd încât să nu fi fost spus mai înainte de către vreunul dintre filosofi.

După această perioadă, lucrările din volum cuprind tot cercetări de teren, în aspectele de ordin practic intră sub incidențele teoretice ale unui mediu științific excepțional pe care cu generozitate îl oferă Institutul de Cercetări Juridice, denumit în continuare Institutul.

Practic, prin organizarea unui colectiv de criminologie încă din anul 1954 (când ia ființă Institutul) în cadrul sectorului, pe atunci, de drept penal, acum Departamentul de Drept public „V. Dongoroz”, știința criminologică este instituționalizată, marcând astfel, relația dintre teorie și practică.

Colectivul de criminologi a fost coordonat de cel mai calificat criminolog român, având un stagiul de perfecționare la renumita Școala de Criminologie din Canada, și anume prof. dr. Rodica Stănoiu, președinta societății noastre.

Deși un colectiv mic, în cadrul acestuia s-au elaborate 5 cărți – una dintre ele colectiva „Tranziția și Criminalitate” – a primit Premiul Academiei. La acestea se adaugă alte 3 cărți, în care s-au publicat cercetări criminologice realizate de studenți, cum ar fi „Particularități ale criminalității în perioada de tranziție” (13 comunicări) publicate în 1988 la Ed. Fundația România de Măine, „Integrarea post-penală a minorilor infractori între realitate și perspectivă”, „Politica penală și provocările criminalității”, 22 de comunicări care au fost publicate în cartea „Prevenirea criminalității la început de mileniu”, alături de studiul pe această temă.

Facem o paranteză aici pentru a sublinia că toate lucrările din volum poartă pecetea criminologiei aplicate al cărei obiect de cercetare este în opinia adeptului acesteia Denis Szabo – „Faptul-Tangibil-Discernabil”.

Criminologia aplicată are în vedere astfel atât realitatea, cât și legitimitatea pe care le considera „ca un fapt”².

De aceea, am ales ca punct de plecare o instituție de reeducare în care faptele implică faptele decid și, în final, cineva trebuie să le și cunoască.

Șansa realizării tuturor proiectelor de cercetare adecvate timpului și prevăzute în Planul de cercetare al Academiei a fost asigurată și de faptul că, alături de Directorul științific al Institutului, regretatul penalist G. Antoniu, erau interesați de criminologie și alți colegi, ajungându-se astfel la cercetări interdisciplinare chiar în interiorul/cadrul Institutului.

Argumentez prin două cercetări de teren.

Prima a fost realizată în anul 1982, deci în regimul trecut, care a avut obiect „Prevenirea criminalității”. Tema a impus o vastă cercetare de teren.

Cea de-a doua, „*Violența domestică*” constituie obiectul unei program național de cercetare, coordonat de Institutul de Medicină Legală – unde s-au și realizat investigațiile pe subiecții ce apelau la serviciile acestor instituții. Institutul a participat ca partener în colectivul la care au mai participat alte 3 structuri de cercetare.

Restul lucrărilor din volum reprezintă tot rezultatul cercetărilor de teren, procedându-se în unele cazuri și la verificarea evoluției fenomenelor abordate în lucrări ce vizează cu prioritate practică – cum ar fi: investigațiile privind reintegrarea socială și profesională a minorelor puse în libertate în 1977 din Centrele de reeducare.

² A se vedea pe larg Concluziile Generale ale celui de-al XXXIII-lea Curs Internațional de Criminologie consacrat „Criminologiei aplicate”, în septembrie 1986 la Universitatea din Tubingen (RFA) în prezentarea căroră Denis Szabo dădea o definiție criminologiei aplicate metodologic și prezintă câteva probleme de interpretare și intervenție.

De exemplu, după desființarea CRM, minorele puse în libertate (250) și un număr egal de băieți puși în libertate de la CRM Găești, au făcut obiectul investigației privind situația reintegrării lor după 2 ani, respectiv în 1979. Cercetarea a fost organizată și s-a desfășurat în colaborare cu Procuratura Generală. Au participat procurorii care se ocupau atunci de minori.

După 20 ani, 2001, am repetat cercetarea (cu aceleași instrumente științifice), adică 10 ani într-un regim și 10 ani după 1989.

Având în vedere o posibilă răspândire a lor în toată țara, cercetarea în cauză a fost realizată în colaborare cu Institutul de Prevenire a Criminalității din cadrul Inspectoratul General de Poliție. De observat că după 20 de ani s-a produs un dublu proces: în primii 10 ani de integrare și în ultimii de excludere.

Mai menționăm studiile de teren, privind Criminalitatea feminină, violența în familie, reacția socială față de criminalitate etc.

Se adaugă la acestea și participarea Institutului la o anchetă organizată de mai multe structuri de cercetare din Germania, demersul având ca obiect percepția și atitudinea populației față de transformările sociale survenite în țările din Centrul și Estul Europei cu precădere fenomenul criminalității. Ancheta, pe bază de chestionar, a vizat șapte mari orașe din Europa Centrală și de Est. Este vorba despre orașele Berlin, Budapesta, București, Praga, Sofia, Sankt Petersburg și Varșovia. Vom nota doar una din mutațiile survenite în domeniul valorilor considerate în trecut ca fiind esențiale (familie, prietenie, obligația ... în muncă etc.) au pierdut mult din importanță. Aici intervine indiferența față de păstrarea acestor valori³.

În contextul în care este aproape imposibil să scrii istoria exhaustivă a Criminologiei – dată fiind vastitatea ei (complexitatea și chiar unele complicații în perceperea vastității ei), volumul pe care l-am prezentat, luat în întregul său, trebuie interpretat drept un fragment de criminologie trăită – care se încadrează în trecutul ei – și nu mai mult. Este doar un instrument de a argumenta ideile și posibilitățile de dezvoltare – sau mai bine zis – de eficientizare a cercetărilor criminologice.

Titu Maiorescu spunea că „*nu câte idei ai adunat în memoria ta este lucrul cel mai important, ci importantă este legătura între idei. Cunoștințele tale trebuie să aibă o toartă de care să le apuci*”.

Oricum l-am prezenta, trecutul este singura realitate omenească. Cu toate acestea nu-l respectăm cum se cuvine atunci când ceea ce nu ne place transferăm în trecut, uneori chiar într-un trecut apropiat, fugind de răspunderea prezentului criminologic.

Pot să menționez în încheiere că instituționalizarea criminologiei a fost șansa acestei nedorite științe de a-și găsi sensul și menirea socială.

Cred că momentul în care într-o Conferință Internațională având ca temă Criminologia cu fazele ei măsurate de timp, trecutul prezentat, chiar dacă este unul mai avantajos, ne asigură o amintire durabilă. De altfel, și celelalte două faze – prezent, viitor, mâine vor avea soarta trecutului. Tot ce există e trecut. Depinde de generațiile mai tinere în plină activitate în prezent, cum vor organiza viitorul.

În realizarea circuitului ideilor puse în evidență de cercetările criminologice în probleme de combatere și prevenire a criminalității, un rol important l-a avut Revista ICJ,

³ Vezi pentru detalii Horia Vasilescu, *Transformare socială în criminalitate*, SDR nr. 3/1995, p. 295-300.

Revista de Drept penal și, în special, revista SRCC, realizată sub egida secretarului general al SRCC, dl. procuror Vasile Teodorescu, care în condiții din ce în ce mai anevoioase a reușit să țină în viață știința criminologică, ea nedispărând astfel odată cu desființarea INC – fiind obișnuită să reziste și fără sprijin.

Tot respectul pentru dl. proc. Vasile Teodorescu și mulțumiri Parchetului de pe lângă ÎCCJ și Ministerului Justiției pentru ajutorul acordat indirect științei criminologice.

Post-text

„Dacă mai curând sau mai târziu, și chiar atunci când noi nu vom mai fi, cele scrise de noi își vor găsi îndeplinirea lor, sau cel puțin vor face să se gândească la interesele mult iubitei noastre țări, noi nu am lucrat degeaba și truda noastră va fi cu prisosință răsplătită”.

(Ion Tanoviceanu, *Creșterea criminalității în România*, 1896, p. 100)

„Fie ca generațiile care vor veni după noi, să găsească în Cercul de studii penale, de Poliție științifică și de știință penitenciară, drumul netezit pentru studiul criminalității și a mijloacelor de a o combate”.

(Iulian Teodorescu, din Cuvântarea rostită la 6 noiembrie 1921 cu prilejul ședinței inaugurale, de deschidere a Cercului de studii penale)

Martor al evoluției criminologiei timp de aproape jumătate de secol - evoluție ce intră în trecutul ei – am ajuns la concluzia că aceasta – parafrazând autorii *„Istoriei descoperirilor științifice”* (Alexander Hollmanschi și Bryan Bunch) – poate fi asemuită *„cu un pârau care crește încet, începând de la izvoare, șerpuiește pe câmpii și este alimentat de apă până când devine râu”.*

RAPORT PRIVIND PREZENTUL CRIMINOLOGIEI

Conf. univ. dr. Emilian Stănișor

Conf. univ. dr. Aura Preda

(Univ. „Spiru Haret”)

S-a stabilit ca, în mod convențional cu prilejul acestei manifestări științifice, să se considere **prezent** perioada dintre anii 1990 și 2015. În acest sens, ne-am propus să punctăm, pe de o parte, aspectele semnificative ale instituțiilor în care au activat juriști-criminologi, iar, pe de altă parte, să subliniem statutul criminologiei ca disciplină în planurile de învățământ ale facultăților de specialitate.

Astfel, principalele instituții care au activat în perioada amintită sunt:

- **Societatea Română de Criminologie și Criminalistică (SRCC)**
- **Institutul de Cercetări Juridice din cadrul Academiei Române (ICJ)**
- **Institutul Național de Criminologie (INC)**

În ceea ce privește statutul Criminologiei în universitățile din România, ne-am direcționat analiza pentru a răspunde în primul rând la întrebările: cine, unde și când se predă Criminologia?

Societatea Română de Criminologie și Criminalistică (SRCC), a devenit persoană juridică de drept privat, fără scop patrimonial, prin Sentința civilă nr. 1882/10.04.1990, a Judecătoriei sect. 1. Aceasta este afiliată din 1990 la **Societatea Internațională de Criminologie**. SRCC în colaborare cu Ministerul Public publică anual 2-4 numere din Revista de Criminologie, de Criminalistică și Penologie, revistă consacrată articolelor reprezentative și indexată în baze de date naționale și internaționale. Revista conține 3-4 secțiuni – Criminologie, Criminalistică, Penologie, Medicină Legală încercând să evidențieze și să promoveze manifestările științifice din domeniile enunțate funcție de manifestările științifice naționale și internaționale sub forma unor cronici, recenzii, in memoriam, articole, extrase din lucrări de licență, masterat, doctorat, postdoctorat etc. Remarcăm tematica vastă a acestor materiale, precum: prevenirea și controlul diferitelor forme de criminalitate, analize cantitative și calitative a diferitelor forme de criminalitate, victimologie, delincvență juvenilă, criminalitatea informatică etc.

De asemenea, menționăm afilierea profesională foarte diversă a **autorilor**: cercetători, cadre didactice, magistrați, consilieri juridici, sociologi, psihologi, medici etc.

În anul 1954 se înființează **Institutul de Cercetări Juridice**, în cadrul Academiei Române. La nivelul sectorului, pe atunci, de drept penal, acum Departamentul de Drept public „*Vintilă Dongoroz*” încă din anul 1954 se formează un colectiv specializat în cercetări criminologice. Această echipă de criminologi a fost condusă de prof. univ. dr. Rodica Mihaela Stănoiu. Rezultatele activității acestui colectiv s-au concretizat în 5 cărți. Volumul „*Tranziția și Criminalitatea*”, publicat în 1994 a primit Premiul Academiei. În perioada 2006-2009, ICJ a fost partener în proiectul național de cercetare intitulat „**Studiul național asupra violentei domestice în România și evaluarea caracteristicilor medico-legale, juridice și sociologice: noi direcții de asistență și acțiune în perspectiva integrării europene**”.

O amplă lucrare de plan realizată de către criminologii Institutului și câțiva colaboratori s-a intitulat *Costul justiției penale*, lucrare ce a fost publicată atât în revista SRCC, cât și în Revista de Drept penal.

Din 1997 la nivelul acestui institut se organizează Doctorate în specializarea Criminologie, având în calitate de conducător științific pe prof. univ. dr. Rodica Mihaela Stănoiu (primul doctor în Criminologie fiind conf. univ. dr. Emilian Stănișor, 2002). La acest moment sunt în curs de finalizare a tezei de doctorat în criminologie încă 7 doctoranzi.

Institutul Național de Criminologie (INC) a fost înființat la finele anului 2002, prin HG nr. 772/2002, modificată prin HG nr. 736/2003, dar a funcționat conform HG nr. 83/2005 privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției. Deși era singura instituție specializată în cercetarea științifică a fenomenului criminalității din România, elaborând studii specifice de diagnoză și prognoză, a fost desființat în ianuarie 2007.

A fost primul institut cu acest profil din România, având destinația de instituție specializată în cercetarea științifică a fenomenului criminalității din România, prin elaborarea unor studii specifice de diagnoză și prognoză. INC a organizat, sub auspiciile Societății Internaționale de Criminologie, la București în 28-30 aprilie 2004 cel de-al 67-lea Curs Internațional de Criminologie cu tema „*Criminologie și siguranță publică: prevenirea și controlul criminalității într-un stat de drept*”. În perioada 21-22 septembrie 2006 tot la București s-a organizat simpozionul cu tema „*Modele de prevenire a criminalității în lumea contemporană*”.

Deși a avut o durată foarte limitată în timp, la nivelul acestei instituții s-au derulat *Proiecte de cercetare interne (23)*, *în parteneriat internațional (7)*, *Proiecte AGIS, Comisia Europeană (3)*. Un mare avantaj al INC a fost că a reunit echipe de cercetare multidisciplinare, respectiv 10 consilieri juridici, 4 psihologi, 4 sociologi, 1 medic, 1 informatician, 1 bibliotecară etc.

Proiectele de cercetare derulate la nivelul INC au abordat cu preponderență următoarele teme: violența, corupția, prevenirea criminalității, delincvența juvenilă, victimele diferitelor forme ale criminalității, justiția restaurativă etc.

Vom prezenta în continuare cele mai reprezentative studii realizate în cadrul Institutului Național de Criminologie. Un prim studiu, intitulat *Abordarea psihosocială a sinuciderii ca formă particulară a violenței*¹, organizat ca o analiză documentară, a fost realizat în cursul anului 2005 de un colectiv de psihologi din cadrul Institutului Național de Criminologie, respectiv: Doina-Ștefana Săucan, Aurora Liiceanu, Mihai Ioan Micle. Colectivul de autori și-a propus o încadrare teoretică și o conceptualizare a fenomenului sinuciderii, pe care o consideră, de fapt, o formă particulară de violență, respectiv violența față de sine. Acest demers s-a făcut mai ales din perspectivă psihosocială. În România, nu au fost studii și cercetări făcute strict pe fenomenul sinuciderii, acesta fiind abordat secvențial și legat de alte fenomene sociale².

Un alt studiu, *Analiza fenomenului violenței în societatea românească (1990-2002) etiologie și dinamică*³, a fost elaborat în 2003 de un grup de cercetători ai Institutului

¹ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Abstract-Abordarea-Psihosociala-a-Sinuciderii-ca-Forma-Particulara-a-Violentei.pdf>

² <http://criminologie.org.ro/studii/>

³ <http://criminologie.org.ro/studii/>

Național de Criminologie: dr. Aurora Liiceanu, dr. Doina Săucan (redactori), drd. Mihai Ioan Micle, Mihaela Istrate, Octavian Rujoiu și Alina Bărbulescu (colaboratori), coordonator fiind dr. Aurora Liiceanu. Principala premisă la care se raportează autorii o reprezintă evenimentele din decembrie 1989. Astfel, ei arată că societatea românească a suferit în 1990 transformări politice, sociale și economice care au avut consecințe vizibile, chiar dramatice în unele dimensiuni și realități sociale⁴. Ei arată că: „Transformările la nivel macrosocial au influențat și determinat modificări diferite atât la nivelul grupurilor sociale, cât și la nivelul destinelor individuale. Democratizarea societății, ca proces, se produce lent și dificil, iar participarea oamenilor la schimbarea socială se dovedește a fi o atitudine cu carențe în componenta sa comportamentală. Fenomene negative au dezvoltat amplificări, diversități în expresia lor cotidiană și au antrenat disfuncționalități și diminuări ale autorității, atât în spațiul public - instituții, organizații, cât și în cel privat - familii, cupluri, relații interpersonale. Societatea civilă, definită și funcționând confuz, ca și țesutul social vătămat se construiește cu dificultăți. Structurile guvernamentale învață să colaboreze cu cele neguvernamentale, parteneriate instituționale se creează în efortul de a mări stabilitatea socială și de a micșora costurile sociale și psihologice ale tranziției. În pofida eforturilor colective, unele fenomene sociale negative, cum este criminalitatea, sunt îngrijorătoare, căpătând forme noi, de o largă diversitate, neîntâlnite înainte de 1990, unele generate de chiar realitățile sociale proprii economiei de piață”⁵.

Corelat cu alte studii aparținând colectivului de cercetători din INC, a fost efectuată și o cercetare care viza *Percepția și dimensiunile violenței în anumite zone ale capitalei. Studiu pilot: sectorul 2*⁶. Din colectiv au făcut parte următorii psihologi: Mihai Ioan Micle (coordonator), Doina-Ștefana Săucan și Aurora Liiceanu, psihologi în cadrul Institutului Național de Criminologie, iar în calitate de operatori de anchetă au mai participat: Oana Mezanote, Vasile Botiș, Alina Bărbulescu, Carmen Necula, consilieri juridici. Violența face parte din chiar viața umană, fie că este îndreptată împotriva propriei persoane, fie că este vorba de violență îndreptată împotriva altei persoane, sau de violență colectivă. Autorii subliniază faptul că „acest fenomen duce la moartea unui milion de persoane pe an și a unui număr mult mai mare de răniți. Global, violența figurează printre principalele cauze de deces în lume în ceea ce privește persoanele în vârstă de 15 – 44 ani. Evoluția ascendentă și diversificarea tipurilor de violență în București reprezintă un fenomen manifest, ale cărui cauze, efecte sociale și căi (posibilități) de rezolvare preocupă atât factorii cu responsabilități de prevenire și control social, cât și opinia publică interesată, de asemenea, de ameliorarea și prevenirea acestui fenomen”⁷.

Violența domestică și criminalitatea feminină este titlul unui alt studiu realizat în anul 2004, de dr. Aurora Liiceanu, dr. Doina Ștefana Săucan, drd. Mihai Ioan Micle, în calitate de psihologi ai INC. Alături de alți autori, ei consideră că violența umană are nenumărate

⁴ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Abstract-Analiza-Fenomenului-Violentei-in-Societatea-Romaneasca.pdf>

⁵ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Abstract-Analiza-Fenomenului-Violentei-in-Societatea-Romaneasca.pdf>

⁶ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Perceptia-si-dimensiunile-violentei-in-Sectorul-2-Rezumat.pdf>

⁷ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Perceptia-si-dimensiunile-violentei-in-Sectorul-2-Rezumat.pdf>

forme de manifestare și ca securitatea personală este amenințată cotidian în diferite locuri și diferite circumstanțe: acasă sau în alte locuințe, la școală, la locul de muncă, în cursul desfășurării unor evenimente sportive, pe stradă. Autorii susțin că „*presiumile către modernizarea și democratizarea relațiilor intrafamiliale au dus, în mod paradoxal, la supraîncărcarea femeii și la criminalizarea ei în raport cu statutul parental*”. De asemenea, colectivul de psihologi aprecia că „*În România, VD nu apare în statistici rafinate - deși se distinge între criminalitatea masculină și cea feminină -, care să includă categorii nuanțate de victimizare, probabil și pentru faptul că statisticile dau predominant atenție agresorilor și mai ales criminalității masculine*”⁸.

Deținuții și relațiile în mediul carceral. Interviu – Studii de caz este un alt studiu finalizat în anul 2004, studiu ce aparține drd. Mihai Ioan Micle, psiholog la INC. Practic acest studiu este un capitol în cadrul proiectului de cercetare - „*Politici penale și dinamica infracțiunii de omor în ultimii 20 de ani*”⁹ realizat în colaborare de către Agenția Națională a Penitenciarelor, Institutul Național de Criminologie și Institutul de Sociologie al Academiei Române. În introducerea autorii afirmă că „*Proiectul a avut ca obiectiv major identificarea principalelor particularități ale evoluției infracțiunii de omor în ultimii 20 de ani, construirea, pe baza investigațiilor realizate, a unei tipologii a autorilor și a victimelor infracțiunilor de omor și stabilirea factorilor care generează sau favorizează săvârșirea infracțiunii de omor. Culegerea datelor a presupus utilizarea unui chestionar aplicat persoanelor condamnate pentru omor de către personalul de specialitate din sistemul penitenciar*”¹⁰.

Despre *Poziția și atribuțiile experților în legislația altor țări* au scris în anul 2006 mai mulți cercetători de formative juridical din INC. Acest studiu a avut ca obiectiv „*să evidențieze rolul experților în sistemul judiciar în legislația și în practica mai multor țări aparținând unor sisteme de drept diferite, în măsura în care a existat acces la informații din acest domeniu*”¹¹.

Dr. Gheorghe Florian, în calitate de psiholog la INC a elaborat lucrarea *Motivația infracțională la persoanele adulte care execută pedepse privative de libertate*¹² pornind de la ideea că a cunoaște modul în care diversele categorii de deținuți adulți își motivează infracțiunile, este deosebit de importantă pentru înțelegerea factorilor premergători și a mecanismelor de justificare utilizate de aceștia.

*Programe de justiție restaurativă în lumea contemporană*¹³ reprezintă un alt studiu realizat ca analiză documentară, în anul 2005, de către drd. Ecaterina Balica, drd. Adriana Cușmir, drd. Raluca Simion, drd. Mihai Micle, drd. Cristina Dâmboeanu. Lucrarea prezintă cele mai importante aspecte ale conceptului de justiție restaurativă, principiile și obiectivele acesteia precum și formele de justiție restaurativă implementate în diverse state. Pe de altă

⁸ <http://criminologie.org.ro/studii/>

⁹ <http://criminologie.org.ro/studii/>, <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Detinutii-si-relatiile-in-mediul-carceral-Studiu.pdf>

¹⁰ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Detinutii-si-relatiile-in-mediul-carceral-Rezumat.pdf>

¹¹ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Pozitia-si-atributiile-expertilor-in-legislatia-altor-tari.pdf>

¹² <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Motivatia-infracionala-la-persoanele-adulte-care-executa-pedepse-privative-de-libertate-Studiu.pdf>

¹³ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Programe-de-justitie-restaurativa-in-lumea-contemporana-Studiu.pdf>

parte, analiza documentară realizată de autori cuprinde și „descrierea principalelor programe de justiție restaurativă dezvoltate până în prezent în țările cu tradiție în acest domeniu. Accentul este pus pe prezentarea particularităților legate de modul de organizare a programelor, instituțiile implicate în derularea acestora, categoriile de infracțiuni pentru care se pot aplica procedee restaurative, momentul în care un caz poate fi trimis către un program de justiție restaurativă, condițiile necesare includerii acestuia într-un program restaurativ, criteriile de selecție a personalului, rezultatele obținute ca urmare a utilizării practicilor restaurative”¹⁴.

*Evaluarea integrității și rezistenței la corupție a sistemului judiciar*¹⁵ este un alt studiu care a presupus efectuarea unei cercetări empirice bazate pe chestionare de integritate aplicate unor judecători.

Percepția publică a fenomenului de corupție în România a fost un alt studiu ce a reflectat o altă fațetă a corupției. Studiul a fost realizat de următorii sociologi: dr. Dan Banciu și dr. Sorin M. Rădulescu, drd. Ecaterina Balica, drd. Roxana Bratu, drd. Cristina Dâmboeanu. Tendințele de creștere a diverselor fapte de corupție în societatea românească reprezintă **încă** „un fenomen real, ale cărui mecanisme de producere, consecințe sociale și moduri de soluționare interesează atât factorii cu rol de prevenire și control social, cât și opinia publică interesată de diminuarea acestui "flagel" în diferite sectoare de activitate economică, politică, socială și administrativă”¹⁶. Pentru acest motiv, specialiștii consideră că, un element important care trebuie avut în vedere în evaluarea fenomenului de corupție îl reprezintă percepția socială și reacția opiniei publice față de definirea diferitelor acte de corupție și a mecanismelor lor de producere și manifestare.

Tematica indusă de fenomenul corupției a fost continuată cu un alt studiu *Analiza datelor statistice privind infracțiunile de corupție în perioada 1990-2004*, care a implicat sociologi precum: drd. Ecaterina Balica, drd. Daniela Todose, drd. Roxana Bratu și a fost efectuat în anul 2004.

Studiul a fost conceput astfel încât să cuprindă pe de o parte, informații referitoare la tendințele evoluției infracțiunilor de corupție în perioada 1990-2004, iar pe de altă parte informații rezultate din analiza sentințelor judecătorești definitive date în cazul dosarelor privind infracțiunile de corupție instrumentate în 2003. Autorii apreciază că „Analiza datelor statistice obținute de la instituțiile abilitate cu instrumentarea și sancționarea faptelor de corupție produse în perioada 1990-2004 au oferit informații privind activitatea acestor instituții în condițiile în care au avut loc modificări ale legislației referitoare la actele de corupție, reorganizarea instituțiilor respective sau înființarea unor instituții noi specializate în instrumentarea dosarelor de corupție. De aceea, analiza datelor statistice referitoare la actele de corupție necesită luarea în considerare a principalelor evenimente care s-au produs în perioada analizată și care, ..., au avut o influență asupra evoluției numărului de infracțiuni de corupție descoperite și, mai ales, sancționate”¹⁷.

---

¹⁴ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Programe-de-justitie-restaurativa-in-lumea-con-temporana-Rezumat.pdf>

¹⁵ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Studiu-coruptie-judecatori.pdf>

¹⁶ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Perceptia-publica-a-fenomenului-de-coruptie.pdf>

¹⁷ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Analiza-datelor-statistice-privind-infracțiunile-de-coruptie.pdf>

*Învățământul superior juridic din România*¹⁸ a fost un studiu coordonat de Vasile Botiș, în colaborare cu juriști (Marius Șerbănescu, Oana Mezanote), sociologi (Anca Cușmir) și bibliotecari (Mariana Oprișor), finalizat în anul 2006.

Autorii au fost preocupați de calitatea învățământului superior juridic. Crearea unui sistem performant de evaluare a calității învățământului superior reprezintă o serioasă preocupare în plan național și internațional.

Studiul a cuprins și o amplă analiză a planului de învățământ al facultăților cu profil juridic din cele 38 de universități în cadrul cărora funcționează facultăți de drept potrivit HG nr. 916 din 2005, multe dintre aspectele studiate au fost sintetizate în anexele nr. 4 și nr. 5. De exemplu, Anexa nr. 4 reflectă numărul studenților înscriși în învățământul superior juridic pe forme de învățământ și ani de studii la începutul anului universitar 2005-2006¹⁹.

Delincvența juvenilă a fost o temă care a evidențiat preponderent dinamica tipurilor de infracțiuni, categoriile specifice de minori delincvenți, măsurile educative și pedepsele aplicate minorilor în perioada octombrie 2003 – martie 2004, în cadrul proiectului UNICEF, *Practici și norme privind sistemul de justiție juvenilă din România. Lucrarea a inclus dezbateri privind fenomenul delincvenței juvenile cu accent pe măsurile educative aplicate minorilor de către instanțe în anul 2003 (studiu realizat în colaborare cu Ministerul Justiției), dar și pe analiza statistico-judiciară privind dinamica tipurilor de infracțiuni, categorii specifice de minori delincvenți, măsuri educative și pedepse aplicate minorilor în perioada octombrie 2003 – martie 2004*²⁰.

În ceea ce privește statutul Criminologiei în universitățile din România, de regulă este o disciplină care se predă de obicei în anul II, pe perioada unui semestru, numai în cadrul Facultăților de Drept din toată țara. Principalele universități publice în a căror programe regăsim Criminologia sunt: Universitatea București, Universitatea Babeș-Bolyai (Cluj), Universitatea „Al.I. Cuza” (Iași), Universitatea „Lucian Blaga” - Sibiu, Universitatea de Vest – Timișoara, Universitatea din Craiova. **Dintre universitățile private cu tradiție în predarea acestei discipline enumerăm:** Universitatea „Spiru Haret” – singura în care s-a predat disciplina „Criminologie și Penologie” până în anul 2007, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, Universitatea Ecologică, Universitatea Româno-Americană, Universitatea „Nicolae Titulescu”, Universitatea „Titu Maiorescu”, Universitatea Hyperion, Universitatea din Oradea, Universitatea Dunărea de Jos, Universitatea Danubius.

Singurul program de **masterat în Criminologie** a fost organizat de Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, în perioada 2008 – 2010.

În legătură cu cadrele didactice care susțin cursurile de Criminologie, acestea sunt, de regulă, titulari ai unor discipline conexe, cum ar fi: Drept penal - parte generală, Drept penal - parte specială, Drept procesual penal, Criminalistică.

¹⁸ <http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/Starea-actuala-a-invatamantului-juridic-in-Romania.pdf>

¹⁹ <http://criminologie.org.ro/studii/>

²⁰ http://criminologie.org.ro/wp-content/uploads/2015/08/justitie_juvenila_romana.pdf